

da pristojajo le eksekutivi določati, ali ni v kateri meri je slovenski jezik goden za rabo pri sodiščih ter da tega vprašanja ni moči prepuščati razsoji od slučaja do slučaja, ker tako nastajajo nasprotno odločbe. Nego sodiščem je dolžnost, da svoje sodno postopanje uravnavajo na podlogi dejanskih razmer, katere kompetentna stran določi enkrat za vselej. V obče ni naloga sodišč trajno zabranjevati, da ne bi pristopil k sodišču jezik, ki ga državna uprava smatra za „v deželi navadni jezik“ — in če se slovenske vloge samo zaradi tega „a limine“ zavračajo, ker prositelj zna tudi nemški, tedaj je to celo jednostavno, nikakor pa ne zakonito sredstvo, „a limine“ zavračati jednako-pravnost. Zanašajoč se pa, da bodo sodišča po svoji bistri praksi našla najboljši pot, odreja minister zgol nastopno: „Za rabo slovensčine pri sodiščih v vojvodini kranjski, v Celjskem okrožji vojvodine štajerske in v slovenskih mešanih okrajih vojvodine koroške veljajo pravosodnega ministerstva ukazi z dne 15. marca 1862, št. 865, z dne 20. oktobra 1866, št. 1861 in z dne 5. septembra 1867, št. 8636, in po njih se je sodiščem na tanko ravnati.“ Sosebno zahteva še minister, da sodišča po teh predpisih ne postopajo samo tedaj, kedar prositelj ne zna nemščine.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. F.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) **K dedščinskim tožbam, navedenim v § 37. jur. n., spada tudi tožba zoper dediča, da mora pod prisego razodeti zapuščinsko imovino.**

(Repertorij izrekov c. kr. najvišjega sodišča, št. 150. Seja z dne 7. januarija 1891, št. 14929 ex 1890.)

A. v Celji je proti B-u v Radgoni in C-u v Gradci vložil tožbo pri mest. deleg. sodišči v Celji, da morata razodeti zapuščinsko imovino v Celji umršega D., očeta pravnih strank, event. da morata

storiti razodetno prisego. Tožba se je gledé na določilo § 37. jur. n. ugodno rešila. Proti rešilu pa sta vložila rekurz B. in C. Višje dež. sodišče je na to predrugačilo izpodbijani odlok ter tožbo zaradi nepristojnosti sodišča odbilo gledé na to, da po adresah tožbe ne more biti govora ob obč. osebni podsodnosti pri mest. deleg. okrajnem sodišči v Celji, ker toženca ne prebivata v okoliši tega sodišča, nego v Radgoni, odnosno v Gradci, potem glede na to, da specialna podsodnost pri zapuščinskem sodišči v smislu § 37. jur. n. tu ne velja, ker tožba zaradi razodetne prisege ne spada k sporom, ki so v napominanem določilu taksativno naštet, in zatorej te tožbe po § 1. jur. n. ni bilo sprejeti zaradi očitne nepristojnosti okrajnega sodišča.

Na revizijski rekurz A-a je najvišje sodišče obnovilo prvosodni odlok. Razlogi: Uže po marginalnem oznamenilu vsebine § 37. jur. n. je za tožbe v zapuščinskih rečeh sploh določena posebna podsodnost pri sodišči, kateremu pristojna dedščinska razprava, in iz tega, da so v tem §-u našete na to se nanašajoče tožbe, izhaja, da se je ta posebna podsodnost ustanovila zaradi tega, da se s tem pospeši smotru primerna in jednotna zapuščinska razprava. Temu smotru ne služi samo to, da se pozvedó in določijo osebe, na katere naj zapuščina pokojnikova preide, ampak tudi to, da se dožene aktivno in pasivno stanje. Zategadelj pod dedščinskimi tožbami, o katerih ta § govori, ni umeti samo tožbá zaradi pripoznanja ali zanikanja dedne pravice, ampak je umeti tudi take tožbe, katerim je dognati aktivno stanje zapuščine, k le-tem tožbam pa spadajo brez dvojbe tudi tiste, katere težijo za zapriseženo izpovedjo zamolčanih oddelkov zapuščinske imovine. Po navedbah tožbe se razprava in prisodba zapuščine D-ove še ni zgodila pri pristojnem mest. deleg. okrajnem sodišči v Celji.

b) Ubožna tretjina.

Dne 9. decembra 1881 umrl je župnik v Laporji, Josip P. brez oporoke. Laptorska občina je v imenu svojega ubožnega zaklada na stopila tretjino dedščine. Od strani župnega ubožnega zavoda pa se ni nihče oglasil, akotudi je v roke dobilo zapuščinsko razpravo celo c. kr. namestništvo v Gradci. Tretjina zapuščine se je torej

prisodila občinskemu ubožnemu zakladu Laporske občine, pa tudi izročila.

Ker pa Laporska župa obsega še štiri druge občine, tedaj so se oglasile te štiri občine pozneje pri sodišči s prošnjo, naj bi tudi njim odkazal se primeren del navedene dedščine. Okrajno sodišče v Slov. Bistrici je odbilo prošnjo, ker je zapuščinska razprava uže bila završena.

Leta 1886. so potem tožile navedene štiri občine Laporsko občino, da je dolžna pripoznati, da pristojna občini . . . gledé njenih, v Laporski župi stanujočih ubožcev jednako dedno pravo do ubožcem pripadajoče dedščinske tretjine rajnkega Josipa P., bivšega župnika v Laporji, kakeršno ima tožena občina z drugimi občinami te župe vred, in da je torej tožena občina dolžna primeren del ubožne tretjine, prisojene jej s prisojilom c. kr. okr. sodišča v Slov. Bistrici z dne 10. februvarija 1883, št. 273, izročiti po razmerji števila prebivalcev tožiteljici v ime njenega zavoda za ubožce.

Te tožbe so odbila: okrožno sodišče v Celji, višje dež. sodišče v Gradci in tudi najvišje sodišče, ker dvorni dekret z dne 27. novembra 1807, št. 828 priznava ubožno tretjino zavodu tistega kraja, kamor spada tretjina za cerkev. Beseda »kraj« znači toliko, kakor »občina« po dvornem dekretu z dne 6. febr. 1792, št. 259.

Leta 1889 je potem c. kr. finančna prokuratura v imenu župnega ubožnega zaklada Laporskega tožila Laporsko občino naj izroči omenjeno tretjino župnemu ubožnemu zakladu.

Okrožno sodišče v Celji je ugodilo tej tožbi, a odbili sta jo višje dež. sodišče v Gradci z rzsodbo z dne 3. septembra 1890, št. 5930 in najvišje sodišče z rzsodbo z dne 28. januvarija 1891, št. 12668. Razlogi najvišjega sodišča pravijo v kratkem to-le: Stari dvorni dekreti (1772) določujejo tretjino zapuščine župnika, brez oporoke umršega, »ubožcem.« Pozneje (1792) se je reklo: »občini« za ubožce. Še-le leta 1807 se je govorilo o župnem ubožnem zakladu in o podružnicah takega zaklada pri podružnih cerkvah. To se je zgodilo zaradi tega, ker je bila takrat vsa skrb za ubožce izročena župnemu ubožnemu zavodu, kateremu na čelu je bil župnik, članovi pa tako-zvani očetje ubožcev in jeden računovodja. Na Štajerskem pa velja sedaj zakon z dne 12. marcija 1873, in po njem je izročena skrb za domače ubožce vsaki občini, ki je tudi odgovorna za primerno rejo ubožcev. Zato tudi

§ 24. tistega zakona priznava občini zakonite dohodke, ubožcem namenjene. Akotudi dedna tretjina za župniki ni navedena v tem zakonu, vendar navedena načela tega zakona dokazujejo, da pripade tudi tretjina istemu zavodu, namreč občini, kateri je sedaj izročena vsa reja ubožcev. Naj na Štajerskem še obstoje župni ubožni zakladi, vendar niso več zakoniti oskrbniki ubožcev, torej tudi nimajo več pravice do omenjene tretjine.

Dr. Fanko Sernec.

c) Pravice iz pogodb v prid tretji osebi prehajajo k dedičem tudi tedaj, če tretja oseba umre, predno zadobi pogodba uspeh, samo da je ta pogodba v obče perfektna; izraz, da je odpravščina izplačna po omoženju, znači le dobo, ne pa pogodja izplačnosti.

Dora K. vloži pri okr. sodišči v V. tožbo zoper svojega brata Ivana K. in prosi razsodbe: Ivan K. je dolžan priznati, da tirjatev Roze K., sestre obema strankama (umrše dne 22. septembra 1872), kot očetna odpravščina iz podaritne pogodbe z dne 17. marcija 1869 v znesku 200 gld. po pravu obstoja, in dolžan ta denar plačati v zapuščino Roze K.

O krajno sodišče ugotovi v ustnem postopanju povse in brezpogojno tožbeni zahtevi, sklicujoč se zlasti na §§ 1019, 914 in 915 obč. drž. zak.

Na apelacijo toženčeve pa je višje dež. sodišče v Gr. z razsodbo z dne 25. junija 1890, št. 4604 premenilo prvosodno razsodbo in odbilo tožbo iz razlogov: S podaritno pogodbo z dne 17. marcija 1869 podaril je Andrej K. vse svoje imetje toženemu Ivanu K., svojemu sinu, za slučaj smrti in obdarovanec se je zavezal, da bode svoji sestri Rozi K. izplačal svoj čas 900 gld. očetne odpravščine v istem roku, kateri je bil dogovorjen za drugo sestro Doro, torej v 5 letih potem, ko se omoži Roza K. Uže dne 22. septembra 1872 pa je Roza K. umrla neomožena in sicer pred očetom Andrejem K., torej tedaj, ko podaritna pogodba še ni dosegla učinka. Ni dvojbe, da bi Roza K. po § 1019. obč. drž. zak. dosegla pravico zahtevati, naj obdarovanec izpolni pogodbo, ako bi se bila omožila. Tožiteljica naglaša, da je podaritna pogodba dosegla učinek s smrtjo Andreja K., da je tako tudi znesek 900 gld.

izplačen postal in da je sestavina zapuščine Reze K. Po smislu pogodbe podaritne bilo je izplačilo odpravščine odloženo na pet let, potem ko se omoži Roza K., torej na takšno trenutje, o katerem ni bilo gotovo, nastopi li, mari ne. Po šu. 704. obč. drž. zak. smatra se taka omejitev za pogoj. Izplačilo odpravščine 900 gld. Rozi K. se je bilo torej storilo zavisno od pogoja, da se ona omoži, ta pogoj pa se ni zgodil in se tudi več zgoditi ne more, ker je Roza K. uže umrla kot neomožena. Zategadelj tirjatev Roze K., da se jej izplača odpravščina, ni stopila v moč, niti ni mogla preiti na njene dedne naslednike, ker z njeno smrtjo je bilo gotovo, da se ta pogoj več ne izpolni. Iz podaritne pogodbe torej tožiteljica ne more izvajati nikake pravice. — Če pa se nadalje misli, da je ta odpravščina bila dolžni delež Roze K. po očetu Andreji, onda mogla bi ona zahtevati ga le tedaj, ako bi bila zapustnika preživela. Ker pa je umrla pred njim, mogli bi po šu. 733 obč. drž. zak. le njeni potomci »jure representationis« stopiti na njeno mesto, nikakor pa ne tožiteljica, katera ne izhaja od Roze K. — Nedoločno je, kaj je Andrej K. mislil ukreniti z zneskom 900 gld. po smrti Roze K., ker se v istini stranki nista drugega dogovorili, dasi je Andrej K. za smrti Roze K. še živel, a ni niti pri pogodbi, niti dodatno ničesar ustanovil za ta slučaj, celo tega ne, da bi odpravščina pripadla zopet darovatelju, ako bi pred njim Roza K. umrla. Prošnji tožbe torej nedostaje pravnega temelja, bilo je zategadelj razsodbo prvega sodnika predrugačiti in ono prošnjo odbiti.

Na revizijo tožiteljice je najvišje sodišče z odločbo z dné 24. novembra 1890 šte. 10526 premenilo razsodbo druge instance ter obnovilo razsodbo prvega sodnika iz nastopnih razlogov: S podaritno pogodbo z dné 17. marcija 1869 daroval je Andrej K., kateri je dné 18. aprila 1885 umrl, vse svoje premoženje in nepremično imetje za slučaj smrti svojemu sinu, toženemu Ivan-u K. in naložil mu poleg drugih zavez tudi to, da mora izplačati iz imetja, katero svoj čas prevzame, sestri svoji Rozi K. v ime odpravščine 900 gld. in to v istem roku, kateri je bil dogovorjen za drugo sestro, za tožiteljico Doro K., torej v 5 letih potem, ko se omoži. Ta dogovor, storjen po pravu zaveznem, obsega darovanje za slučaj smrti, spojeno z nalogom, plačati dogovorjenih 900 gld., in sporno ni, da je to darovanje postalo perfektno in da je obdarovanec s smrtjo svojega očeta prevzel vse njegovo imetje. Na podlogi tega dogo-

vora zavezan je torej tudi, da izpolni zgoraj navedeni, od njega sprejeti nalog; ne more ga sicer več tako izpolniti, kakor je bil to darovatelj ukrenil, kajti Roza K., kateri je v prid glasil se nalog, umrla je dne 22. sept. 1872, torej še pred darovateljem, a dolžan je po smislu § 710 obč. drž. zak., da zadosti nalogu, kolikor more. Ako se plača znesek 900 gld. v zapuščino Roze K., česar zahteva le-tá tožba, onda je to takšna izpolnitev, da se z jedne strani kar moči najbolje prilega zahtevam pravnih nasledkov Roze K., z druge strani pa ozira tudi na namere darovatelja, kateri je po smislu priložene smrtovnice o tej svoji hčeri Rozi sam prijavil sodišču, da je ona zapustila kot svoje imetje dotično tirjatev 300 gld. iz rečene pogodbe. — Pritrditi ne gre nazoru, da bi domenjeni nalog vezan bil na pogoj, da se Roza K. omoži, ker niti pogodba niti kako drugo ustanovilo ne opravičuje mnenja, da je imel darovatelj misel, dati ono vsoto hčeri svoji Rozi zgol za slučaj, ako se omoži; nego s tem je ustanovljena le doba in rok, kedaj bi Roza K. mogla zahtevati plačila, ker bi sicer bilo soditi to ustanovilo po § 904. obč. drž. zak. Zategadelj bila je rzsodba višjega sodišča predrugačena, a rzsodba prvega sodnika obnovljena.

d) K pravočasnemu nastopu prisege.

I.

V pravdi Ivana U. proti Martinu M. zaradi pripoznanja lastnine je okrajno sodišče v B. ugodilo brezpogojno tožbeni zahtevi.

Na apelacijo toženčevo je višje dež. sodišče v G. prvosodno rzsodbo premenilo in tožbeni zahtevi ugodilo pod pogojem, ako tožitelj stori dopolnilno prisego. Ta odločba z dne 24. dec. 1889, št. 9864, je bila tožitelju vročena dne 12. januarija 1890.

Tožitelj je z vlogo de pr. 21. januarija 1890, št. 632, nastopil dokaz z dopolnilno prisego. Okrajno sodišče pa tega nastopa ni vsprejelo (odl. z dne 22. januarija 1890, št. 632), ker je bil toženec proti višjesod. odločbi dne 20. januarija 1890, št. 590, podal revizijsko pritožbo. Zoper odbijajoči odlok tožitelj ni vložil rekurza.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 19. marcija 1890, št. 1765, revizijsko pritožbo zavrnilo kot nedopustno, češ, da je

prvi sodnik spoznal po tožbeni zahtevi brezpogojno, drugi sodnik pa, ugodivši toženčevi apelaciji, prvosodno razsodbo premenil v prid tožencu tako, da obvelja tožbena zahteva samo tedaj, ako tožitelj stori ustanovljeno dopolnilno prisego, ker sta torej obe nižji instanci odločili, da tožbene zahteve ni brezpogojno odbiti, in je torej revizijska pritožba toženčeva, kjer se vzdržuje zahteva apelacije, da naj se tožba brezpogojno odbije, izvenredna, kot taka pa v sumarnem postopanju nedopustna in jo treba uradoma zavrni.

Glede na to najvišjesodno odločbo je tožitelj z vlogo sub pr. 21. aprila 1890, št. 3711 znova nastopil dopolnilno prisego, katera mu je bila odkazana v višjesodni razsodbi. Ta nastop dokaza je okrajno sodišče v B. tudi vsprejelo z odlokom z dne 22. aprila 1890, št. 3711, ter določilo narok za priseganje.

Zoper ta odlok je toženec Martin M. vložil rekurz, kateremu je višje dež. sodišče z ukazom z dne 1. majnika 1890, št. 5504 ugodilo, zavrnilo namreč prošnjo Ivana U. z nastopom dokaza, češ da je prekasno vložena. Razlogi: Po smislu višjesodne razsodbe z dne 24. decembra 1889, št. 9867 bi bil moral tožitelj Ivan U. odkazano mu dopolnilno prisego nastopiti v 3 dneh po pravomočnosti te razsodbe, torej najkasneje dne 23. januarija 1890, ker je bila po dokazu vročilnega lista višjesodna razsodba vročena obema strankama dne 12. jan. 1890. Imenovanega dne 23. jan. tožitelj še ni bil zvedel, da je toženec zoper višjesodno razsodbo vložil revizijo, ker le-ta bila mu je po dokazu sprejemnega lista vročena šele 28. jan. 1890, torej tedaj, ko je uže pretekel bil rok, kateri mu je bil dan za nastop prisege. Iz tega izhaja, da tožitelj ni imel povoda odlašati svojega nastopa prisege dalj, nego mu je bil v to rok dan, da se je zatorej nastop prisege de pr. 21. aprila 1890, podan šele po intimaciji najvišjesodne odločbe, očitvidno zgodil prekasno.

Na revizijski rekurz tožiteljev je pa najvišje sodišče z odločbo z dne 26. avgusta 1890, št. 9675 spoznalo, da je nastop prisege bil pravočasno vložen, in sicer iz nastopnih razlogov: Ivanu U. je bila višjesodna odločba vročena dne 12. januarija 1890 in on je dopolnilno prisego, katero mu je ta odločba dopustila, nastopil uže dne 21. januarija 1890, št. 632, torej pravočasno. Okrajno sodišče ga je z odlokom z dne 22. januarija 1890, št. 632 opozorilo, da je nasprotnik sub pr. 20 januarija

1890, št. 590 vložil revizijo, a tožitelj je potem, ko je izšla odločba najvišjega sodišča z dne 19. marcija 1890, št. 3711, katera je revizijsko pritožbo zavrnila kot nedopustno in je bila njemu vročena dne 20. aprila 1890, znova nastopil z vlogo de pr. 21. aprila 1890, št. 3711, poprej navedeno dopolnilno prisego. Po vsem tem torej ne zadeva tožitelja nikaka zamuda pri nastopanju dopuščene mu prisege, in je bilo obnoviti okrajnosodni odlok, kateri določa narok za priseganje dopolnilne prisege.

II.

Tožbeno zahtevo Ivana N. proti Antonu K. zaradi odškodnine v znesku 236 gl. je okrajno sodišče v B. z razsodbo z dne 16. decembra 1889, št. 12543 brezpogojno odbilo.

Na apelacijo tožiteljevo je višje dež. sodišče v Gr. z odločbo z dne 12. februvarija 1890, št. 547 tožbi ugodilo pod pogojem, ako toženec ne stori naložene mu zanikavne glavne prisege. Ker je tožitelj zoper to odločbo podal revizijsko pritožbo sub pr. 20. marcija 1890, št. 2564, zategadelj toženec ni takoj, ko mu je bila vročena višjesodna odločba, nastopil glavne prisege.

Tožiteljevo revizijsko pritožbo je višje dež. sodišče z razpisom z dne 9. aprila 1890, št. 3809 po smislu § 51. dv. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 906 zb. pr. zak. uradoma zavrglo kot nedopustno.

Glede na to rešilo je potem toženec sub pr. 28. aprila 1890, št. 4008, nastopil zgoraj navedeno glavno prisego in okr. sodišče v B. je ta nastop tudi vzelo na znanje z odlokom z dne 30. aprila 1890, št. 4008.

Višje dež. sodišče v Gr. pa je na rekurz Ivana N. z razpisom z dne 27. avgusta 1890, št. 8250, nastop prisege, češ, da je prekasno vložen, zavrnilo. Razlogi: Višjesodna odločba z dne 12. februvarija 1890, št. 547, s katero se je tožencu Antonu K. pridržala glavna prisega, da jo nastopi v 3 dneh po pravomočnosti, vročena je bila tožitelju Ivanu N. dne 12. marcija, a tožencu dne 9. marcija. Ker je mogel proti višjesodni razsodbi imeti pravico do kake revizije le toženec, kateri je ž njo bil na slabšem, kateri pa se tega pravnega leka ni poslužil, zategadelj bil bi moral toženec svojo glavno prisego nastopiti najkasneje do 20. marcija

1890, a v istini je bil nastop prisege vložen šele dne 28. aprila, torej prekasno.

Najvišje sodišče je z razpisom z dne 20 novembra 1890, št. 11702 potrdilo višjesodno odločilo iz razlogov: Revizija tožitelja Ivana N. proti višjesodni razsodbi, katera je iztekla na apelacijo tožiteljevo in spoznala na toženčevo glavno prisego, bila je kot izvenredni pravni lek nedopustna po § 51. dv. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 906 zb. pr. zak. Zategadelj in ker more zgol vlaganje pravnega, po zakonu dovoljenega leka vplivati na preračun rokú za nastop dopuščene prisege, ni se ozirati na vlaganje te tožiteljeve revizije in tu je rok za nastop glavne prisege počel teči z dnem, ko je razsodba viš. deželnega sodišča za toženca stopila v pravno moč.

e) Legatár nima pravice pritožiti se zoper zapuščinsko-oblastno odločbo vprašanja, na katerem pravnem imeni je razpravljati zapuščino.

Pokojnica M. je v svoji pismeni poslednji volji izgovorila volila redu usmiljenih sester na D., otroškemu zavodu v P. in Sv. Vincencija družbi v P. Oporočne priče so bile zaslišane v večni spomin in I. instanca, češ, da je zaslišana oporočna priča I. pod prisego izpovedal se, da ni bil navzočen, ko je M. naredila in podpisala svojo poslednjo voljo, in je njeno izrecilo šele po smrti njeni podpisal kot priča, ker torej zapustničino poslednje izrecilo nima potrebnega po § 579. in 601. obč. drž. zak. — spoznala je, da se po § 124. ces. pat. z 9. avg. 1854, št. 208 drž. zak. razprava vrši na podlogi zakona, in pozvala dediče po zakonu, naj se priglasijo kot dediči po zakonu (§ 120. cit. ces. patenta).

Zoper ta dekret je vložila rekurz finančna prokuratura kot zastopnica imenovanih legatarjev.

Višje dež. sodišče na D. je rekurzu ugodilo ter spoznalo, da je dediče po zakonu obvestiti ob izpovedi priče I., če hočejo svojih pravic iskati po rednem pravnem potu, ter dodati jim, da se bode zapuščinska razprava nadaljevala po §-u 123 pat. z dne 9. avg. 1854. na podlogi oporoke, to pa zategadelj, ker bi bilo moči neveljavnost oporoke izreči le rednim pravnim pôtem, ne pa oficijoznim pôtem.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 4. febr. 1891, št. 1278 ugodilo revizijskemu rekurzu zakonitih dedičev, razveljavilo višjesodno rešilo, obnovilo prvosodni odlok ter zavrnilo apelacijski rekurz finančne prokurature zaradi manjkajoče jej legitimacije k rekurzu. V razlogih pravi, da napominane korporacije v poslednji volji zapustnice M, niso postavljene dednimi naslednicami, zatorej niso pozvane k dedščini, nego dobodo samo legáte. Goli legatár nima oblasti poprijeti rekurza zoper odlok, ki izide v zapuščinski razpravi in ki rešuje samo vprašanje, na katerem pravnem imeni naj se vrši dedščinska razprava, kajti njegovega pravnega interesa ne zadeva takšna naredba, nego mu je vsikdar na voljo, da svoje pravice išče pravnim pôtem zoper dediča, kateri je noče pripoznati. Tu zlasti finančni prokuraturi izpodbijani odlok nikakor ne brani, da, če vtožuje legate za zastopane zavode, utemeljujoč jih trdi in dokaže tudi pravoveljavnost poslednje volje zapustnice M.

f) **Sme li izvrševatelj poslednje volje podpisati namestu zapustnika menico iz zapuščine?**

A., izvrševatelj poslednje volje pokojnika B., poprosil je pri okr. sodišči v M. B. dovoljenja, da bi smel podpisati menico, katero je bil C. na 2300 gl. sprejel, a je zapustnik B. kot izdatelj ni podpisal ter dovoljenja, da bi smel sprejemnika C. tožiti iz te menice.

Okrajno sodišče je na to sicer dovolilo tožiti C-a, a za branilo podpisati na akcept izdatelja.

Zoper ta odlok, odnosno njega drugi del je A. vložil pritožbo, katero pa je viš. dež. sodišče zavrglo iz razlogov: Po § 531. obč. drž. zak. dela zapuščina vkupnost pravic iz zavez pokojnikovih po istem stanji, v katerem se nahajajo za časa njegove smrti, in zapuščinskemu sodišču ne pristojajo, da bi to stanje preminjalo, nego mora zapuščino nepremenjeno hraniti in prisoditi; če je torej zapustnik zapustil menico brez svojega podpisa kot izdatelj, zapustil je tirjatev občepravno in po zakonu ni tu razloga, da bi se kaj predrugačilo pravno razmerje.

Na to odločbo podal je izvrševatelj A. izvenredni reviz. rekurz, kateremu je najvišje sodišče z odločbo z dne 29. aprila 1890, št. 4261 ugodilo.

Razlogi:

Sprejemnik, kateri sprejme menico, glasečo se na ordre ne še podpisanega izdatelja, prepusti na voljo tistemu, kateri menico pridobi, da jo sam podpiše kot izdatelj. Pokojni B., v čigar zapuščini se je našel akcept C. na 2300 gld., izplačen dne 30. decembra 1889, imel je pravico, da bi sam podpisal menico kot izdatelj in tirjatev, ako bi ne bila plačana, iztirjal na podlogi menice kot tirjatev menično. To isto pravico ima sedaj njegova zapuščina. Ni-jeden zakon ne protivi se temu, da izvrševatelj poslednje volje, po-stavljen od zapustnika, dožene to pravico, če zapuščinsko oblastvo pritrđi, in da v to svrho podpiše menični akcept kot izdatelj me-nice ter iztirja tirjatev kot menično, če je tega potreba. Zategadelj ni nobenega zadržka, da se podeli uradno dovoljenje, katerega je bil prosil izvrševatelj poslednje volje pokojnika B.

Kazensko pravo.

a) **Zanimivejše rzsodbe v obrano zakona (§§ 33. in 292. kaz. pr. r.).**

XIV.

K §-u 10. in 11. tisk. zak.

C. kr. najvišji sodni in kasacijski dvor je dne 2. oktobra 1890 na ničnostno pritožbo c. kr. generalne prokurature v obrano za-kona spoznalo za pravo, da sta rzsodba c. kr. m. del. okrajnega sodišča v S. z dne 14. marcija 1890, s katero sta bila Reinhold K. in Rudolf F. oproščena od obtožbe zaradi prestopka po § 11. odst. 1., ozir. § 10. tisk. zak., in pa potrjujoča jo rzsodba c. kr. dež. sodišča v S. z dne 12. aprila 1890, kršila zakon in to § 10. tisk. zakona.

Razlogi:

S sobotno številko perijodične tiskovine »Salzburger Volksblatt«, izhajajoče v Solnogradu, razpošiljala se je leta in leta naroč-nikom literarna priloga pod imenom »Illustr. Unterhaltungsblatt«. To prilogo so tiskali in zalagali Hermana S. nasledniki v Stutt-gartu, a urejeval jo je Teodor F. Začetkom l. 1890. stopila je na mesto te priloge druga pod imenom »Juvavia«; izdajal in tiskal jo je, po smislu navedbe v listu samem, Reinhold K. v Solnogradu,

in odgovorna urednika sta jej bila Rudolf F. iz Neudegga ter Reinhold K. Ker se o tej premembi pri imenu, potem pri osebah izdatelja, urednikov in tiskarja priloge ni podalo pristojnim oblastvom naznanilo po zapovedi §-a 10. tisk. zak., vložilo je c. kr. drž. pravdnštvo v S. proti Reinholdu K. in Rudolfu F. obtožbo zaradi prestopka po § 11. odst. 1. tisk. zak., ker bi se ne bilo storilo propisano naznanilo o premembi med izdajanjem lista. Na to obtožbo je m. del. okrajno sodišče v S. oprostilo oba obtoženca, češ zategadelj, ker priloge ni moči smatrati za samostojno perijodično tiskovino, tako da bi bilo premembo njenega imena po § u 10., odst. 1. in 3. tisk. zak., naznaniti treba c. k. drž. pravdnštvu in deželnokn. varnostnemu oblastvu; potem zategadelj, ker ima priloga »Juvavia« enakšen smoter poučevati in zabavati, kakor poprejšnja priloga in se torej v programu tiskovine »Salzburger Volksblatt« ni ničesar premenilo; naposled ker se je bilo v »Salzb. Volksbl.« čitateljem naznanilo, da nastopi prememba glede priloge, in so se dotične številke z naznanilom ter z novo prilogo »Juvavia« vred predložila imenovanim oblastvom. Vzklic c. kr. drž. pravdnštva zoper to razsodbo je c. kr. dež. sodišče v S. zavrglo iz istih razlogov in še glede na to, da se ni iz §-a 7. tisk. zakona snovala dolžnost naznanila, ker »Juvavia« ni nikaka samostojna perijodična tiskovina, in da tudi §-a 10., odst. 1. tisk. zakona ni tu uporabljati, ker s tem, da se je premenil zgol tiskovni kraj, urednik in ime prilogi »Salzb. Volksblatta«, ni se premenil program tega lista.

Nazor, ki je vodil nižji sodišči, kaže se pa pravopomoten. Če primerjamo poprejšnjo prilogo pod imenom »Illustr. Unterhaltungsblatt« s sedanjo, ki se naziva »Juvavia«, onda vidimo, da se óna priloga kaže kot povse samostojna, v inozemstvu zalágana, urejevana in tiskana perijodična tiskovina, katera ni nikakor drugače zvezana s podjetjem »Salzb. Volksb.«, nego takó, da »Salzb. Volksb.« jemlje več izvodov časopisa »Ill. Unterhaltungsblatt«, kakor vsak drugi kupec v to ime, da se ti izvodi brezplačno oddajajo lastnim naročnikom; »Juvavia« pa je tudi po vnanjem priloga »Salzb. Volksblatta« (§ 7. odst. 3. tisk. zak.) in ima ž njim istega izdatelja, tiskarja in ista urednika. Tedaj torej, ko je »Juvavia« stopila namesto poprejšnje priloge »Ill. Unterhaltungsblatt«, premenilo se ni samo ime priloge, nego premenile so se tudi osebe izdajatelja, tiskarja in urednikov njenih. Po jasnem besedilu §§ 10. in 11. tisk. zak. pa je sleharno

premembo pri jedni teh točk naznaniti oblastvom, in če se to naznanilo opusti, onda se iz tega snuje prestopok, zaradi katerega je kazniti izdajatelja, založnika, urednika in tiskarja. Ni pravo, če tukaj sodišča pravijo, da zaradi tega ni dolžnosti naznanila, ker v programu (vsebini) priloge ni nastopila nikaka prememba, nego program sedaj kakor prej meri na zabavo in pouk; kajti program (pregledno oznamenilo predmetov, katere je razpravljati) je samo jedna izmed mnogih točk, gledé katerih § 10. tisk. zakona določi dolžnost naznanila, in k tem spadajo (§§ 10. odst. 1., 2. in 3. tisk. zak.), zlasti tudi zgoraj rečene točke (ime, izdajatelj, urednik, tiskar). Prav tako ne veljá, če sodišča, utemeljujoč oprostitev, opozarjajo, da se premembe niso pokazale v glavnem listu, nego v prilogi, kajti kakor hitro se po § 7. odst. 3. tisk. zak. priloga pokaže kot »pritiklinski del« glavnega lista, torej kot sestavina njegova, potem je jasno, da se dolžnost naznanila, zapovedana v § 10. tisk. zak., nanaša tako na glavni list, tako tudi na prilogo, — in tako ima sploh določilo § 10. tisk. zak. ta namen, da so oblastvom znane tu navedene razmere glede perijodičnih tiskovin po vsem njihovem obsegu (torej tudi glede priloge). Bila je torej utemeljena dolžnost naznaniti premembe, nastopivše pri izdajanji priloge k »Salzburger Volksblattu«, in upravičena obtožba zaradi prestopka §-a 11. tisk. zak., ker se to naznanilo ni storilo proti izdajatelju in tiskarju Reinholdu K. in proti uredniku Rudolfu F. Prvi sodnik meni, da se je izpolnila dolžnost naznanila, ker bi se bila prememba objavila občinstvu v »Salzb. Volksbl.« in ker bi se bili nujni izvodi številčk s to objavo in nova priloga »Juvavia« predložili varnostnemu oblastvu in državnemu pravdnístvu. Ali to mnenje ni pravo, kajti po duhu in besedilu zakona (zlasti po 2. odst. § 10. tisk. zak.), kateri veleva, da je nepričakovane premembe v 3 dneh po izdanji lista, kateri kaže premembo, naznaniti, ni moči objave v listu samem, namenjene občinstvu, objave, katera nikakor ne veže nasproti oblastvu, smatrati za naznanilo po smislu § 10. tisk. zak. (plen. odl. z dne 1. junija 1881, št. 3070). Iz teh razlogov bilo je rzsoditi kakor zgoraj.

b) Nezvestoba (§ 181. kaz. zak.)?

Okrajno sodišče v Kr. G. je z razsodbo z dne 11. januarija 1890 spoznalo Ivana Š. krivim, da si je od najemščine, katero je kot sodno podstavljeni varuh nedol. Ivana N. na ukaz oblasti pobiral od doma št. 117 v P. in katero mu je torej zaupana bila, pridržal in prisvojil si v letih 1882—1888 več nego 5 gld., a manj nego 100 gld., ter s tem zadolžil hudodelstvo nezvestobe po smislu § 181. kaz. zak.

Na ničnostno pritožbo toženčevo, oprto na odst. 9. lit. a) §-a 281. kaz. pr. r., je najvišje sodišče z odločbo z dne 16. majnika 1890, št. 1802 uničilo razsodbo okrož. sodišča ter Ivana Š. oprostilo od obtožbe.

Razlogi.

Sodišče je dognalo naslednje okolnosti: Obtoženi Ivan Š. je upravljal kot varuh nedol. otrok po Moniki N. dom št. 117 v P. ter oddal ta dom v najem na dražbi, katero je obč. predstojnik z okrožnico razglasil bil po pogodbi z dne 17. sept. 1882, ne da bi bilo poprej pritrnilo varstveno oblastvo, za 32 gld. letne najemščine. Dne 10. oktobra pa je predložil pogodbo, v kateri se Ivan P. kaže kot najemnik, varstvenemu oblastvu v potrdilo, katero je tudi res dobil. Ivan P. pa je bil najemnik le na videz, pravi najemnik bil je obtoženec sam; raznim osebam je dal dom št. 117 v P. v podnajem, dobival od njih po 42 gld. letne najemščine, v varuških računih pa je izkazoval le po 32 gld.

V tem, da je Ivan Š. na ta način za $6\frac{1}{2}$ leta 65 gld. več najemščine pobral in sebi pridržal, nego je je izkazal bil, je sodišče glede na § 228. obč. drž. zak. in mislé, da je obtožencu uže pri najemni pogodbi šlo za nečastni dobiček, smatralo, da dejanski obstoja hudodelstvo nezvestobe po smislu §-a 181. kaz. zak.

To pa po krivem. Obtoženec je bil, četudi pod tujim imenom, dejanski najemnik domu št. 117 v P. in takó upravičen, dati ga v podnajem. Najemščina pa, katero so mu podnajemniki plačali, ni bila stvar, njemu zaupana, nego pristojala je njemu. Porok je on bil, ne glede na to, koliko je dobička iz doma imel na podlogi pogodbe, za najemščino letnih 32 gld. in dolžan je bil, da je ta znesek izkazoval v varuških računih. Z dobičkom pa, ki ga je imel

iz pogodbe, je lahko svojevoljno ravnal in ne gre tu govoriti o nezvestobi.

Lažje bi bilo reči, da je dejanje obtoženčevo goljufija. A tudi tega tukaj ni. Pravnih dejanj med varuhom in varovancem zakon ne izločuje, zahteva pa pri njih po §-u 271. obč. drž. zak., da se nedoletniku postavi posebni skrbnik. Obtoženec je sicer oblastvu naznanil, da je Ivan P. najemnik, izognil se je tako rečenemu predpisu, a vendar ni jasno, da bi bilo zapuščinsko oblastvo najemno pogodbo potrdilo samo zaradi tega, ker je Ivan P. bil najemnik, in misliti je, da je pogodba bila stvarno ugodna in letna najemščina 32 gl. videti primerna. Tudi ni trditi, da je obtoženec, ko je bil na dražbi najem zdražil in Ivana P. na videz napravil za najemnika, ravnal z mislijo na nečastni dobiček, kajti ni prezreti, da bi bil nedol. Ivan N., čigaver je dom, lahko škodo trpel, ako bi se bil njegov dom prepustil raznim, često izseljujočim se najemnikom, tu pa ga je najem na celo vrsto let, z jedno in isto osebo sklenen, zavaroval proti vsem podobnim izgubam.

Iz upravne prakse.

Odpošiljanja žaljivih dopisnic ni pokoriti v političnem, nego v navadnem kazenskem postopanju. Če se pismo ne piše samemu žaljencu, nego tretji osebi, katera ga indiskretno obvesti o vsebini njegovi, to ni prikrajšanje časti.

Pek Josip S. v T., v okraji F., naročil je pri zastopniku mlinarja Henrika L. v P., trgovci Karlu K. v E., deset vreč moke. Četudi poslana moka, kakor trdi Josip S., ni bila po dogovoru, vendar je bil tožen, da mora plačati vso kupnino, in imel zaradi tega 40 gl. škode. Pisal je torej o tem Henriku L. v P. pismo z dne 22. jan. 1890, v katerem njegovega zastopnika Karla K. imenuje, da je »bajazzo«, »l-jude« in »dummer bursche«, ter pravi, da ga je ta »angeschmiert«. Pismo je bilo v T. na pošto oddano in Henrik L. je o njem Karla K. obvestil. Temu samemu je Josip S. pisal dopisnico, katera je bila na pošto oddana v T. dne 6. jan. 1890 in s katero mu tudi očita, da ga je pri tej kupčiji »angeschmiert«. Karel K. je na to po odvetniku dru. Z. tožil Josipa S.